

Min plats i Norden

*En guide för
förskolepedagoger i Norden*

FÖRENINGEN
NORDEN

Välkommen!

Föreningen Norden arbetar för att uppmuntra och möjliggöra nya möten, dialoger och samarbeten över gränser i Norden. Föreningen har också i uppdrag att på nya sätt främja dialog mellan människor och beslutsfattare i Norden. I detta arbete behöver vi involvera människor i alla åldrar. *Min plats i Norden* är ett pedagogiskt material för barngrupper i åldern 5-6 år, som är framtaget tillsammans med vår samarbetspartner Nordisk Förkola, vetenskapliga rådgivare och nordiska förskolepedagoger. Materialet är utvecklat för att samla in och synliggöra barns röster kring sin vardag. Materialet innehåller också en övning med syfte att ge tid för en genuin dialog där barnen får utveckla sin interaktionsförmåga. På de kommande sidorna följer en guide för förskolepedagoger som vill arbeta med *Min plats i Norden*. Det insamlade materialet kommer att sättas ihop så att de deltagande barnen kan ta del av varandras vardag.

Vi ser fram emot att ta del av era perspektiv.

Josefin Carling

Generalsekreterare

Föreningen Norden Sverige, 2024.

Låt barn bidra till demokratiarbetet i Norden!

Min plats i Norden är en del av ett större arbete för människors involvering i samhällsutvecklingen där förskolebarn, gymnasieelever och Föreningen Nordens egen medlemsrörelse får dela med sig av sina tankar och perspektiv. Delar av det insamlade materialet kommer att utgöra en del av publikationen *Nordperspektiv* – en årlig publikation som sätter ljuset på en samhällsaktuell fråga i Norden. Publikationen överlämnas till beslutsfattare regionalt, nationellt och nordiskt och är ett sätt att lyfta fler röster om vår gemensamma framtid i Norden. Om ni är nyfikna så kan ni gå in och läsa förra årets publikation [här](#). I artikeln *Demokratin måste levandegöras*, beskrivs utvecklingsarbetet med detta material för förskolan.

De tre momenten som tagits fram tillsammans med vetenskapliga rådgivare tar avstamp i Nordiska ministerrådets handlingsplan "Vision 2030". Visionen är antagen av Nordens regeringar och siktar mot att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region år 2030. För att regeringarnas vision ska bli verklighet så behöver människor involveras med sina idéer om hur framtiden kan se ut. I mål 11 i handlingsplanen står det bland annat att "Nordiska ministerrådet ska ge det nordiska civilsamhället, särskilt barn och unga, en starkare röst och delaktighet i det nordiska samarbetet samt öka deras kunskaper om grannländernas språk och kultur." Det är mot denna bakgrund som Föreningen Norden utvecklat detta material.

Min plats i Norden

Min plats i Norden bygger på tre moment: Ett samtal om trygghet, ett gruppmoment där barnen tillsammans får beskriva sin förskola, och avslutningsvis en konstverkstad där barnen får måla teckningar som visar deras favoritplatser. De tre momenten kan genomföras i valfri ordning, eller fristående. Under höstterminen 2024 kommer Föreningen Norden att sätta ihop ett paket med bidragen som alla de deltagande förskolorna får ta del av.

1

Vår förskola!

I detta moment kan du som pedagog prata med barnen om Norden som region. Men avstamp i den egna förskoleverksamheten får barnen genom samtal och lek närma sig teman som vänskap, relationer och hållbar livsstil. Tillsammans kan ni också samtala kring hur barnen tror att det kan se ut på förskolor i andra delar av Norden. I momentet ingår även att barnen får skapa en symbol för sin förskola. Symbolen kan vara ett emblem, en flagga, ett collage eller någonting annat kreativt. Barnens emblem dokumenteras och skickas in till Föreningen Norden, sedan får barnen ta del av varandras bidrag.

2

Dialogpaus

Samtalet om trygghet bygger på en samtalsmetod som heter Dialogpaus. Dialogpaus är framtaget av den finska innovationsmyndigheten Sitra och har som mål att den finska befolkningen ska bli den bästa på att samtala i hela världen. I detta moment är det pedagogernas uppgift att hålla i samtalet utifrån den instruktion som finns i denna handledning.

3

Min plats i Norden

Under denna konstverkstad får barnen enskilt måla och rita sin favoritplats. Pedagogerna får gärna ställa följdfrågor till barnen och sedan skriva ett par beskrivande meningar på teckningarna som berättar om platsen. Barnens teckningar dokumenteras och skickas in till Föreningen Norden som kommer sätta samman materialet och dela detta mellan förskolorna som deltagit.

Introduktion: Norden som tema

Innan ni tar er an de tre momenten i detta material vill Föreningen Norden uppmuntra till att ni som pedagoger låter barnen närma sig Norden som tema. Det finns förstås hur många sätt som helst att göra detta, och kanske har ni till och med redan arbetat med Norden tidigare. Oavsett hur välbekanta barnen är med Norden som region så följer här några exempel på hur ni kan närma er Norden på ett underhållande och givande sätt.

Några exempel på saker ni kan hitta på!

- Rita de olika nordiska flaggorna
- Titta på kartor över Norden och samtala med barnen, finns det någon av barnen som har släkt, vänner eller kanske besökt något annat nordiskt land?
- Lyssna på sången "Imse vimse spindel" på de olika nordiska språken och gör rörelserna tillsammans
- Läs sagor för barnen på olika nordiska språk. Ni hittar ett stort utbud av detta på Nordisk kulturkontakts sida "[Den nordiska bokslukaren](#)"
- Prata om (eller ät!) olika nordiska maträtter
- Titta på bilder från de olika nordiska länderna. Hur ser naturen ut? Kan barnen matcha de nordiska flaggorna med naturbilderna?
- Prata om olika nordiska traditioner. På vilket sätt skiljer de sig åt mellan våra länder? Och vad finns det för traditioner hos de nationella minoritetsgrupperna?

Lek & samtal

Ge barnen i uppdrag att hämta någonting i lokalen som gör dem glada. Alla får välja varsin sak. Sätt er i en ring och låt varje barn berätta varför den valt just denna sak och varför saken skapar glädje. Nedan finns några exempel på frågor som ni kan samtala vidare kring:

- Finns det några likheter och skillnader mellan sakerna som barnen valt?
- Hur hade det varit om alla hade valt exakt samma sak?
- Hur hade det varit ifall någon annan skulle bestämma vad som gjorde er glada?
- Vad tror ni att barnen leker med på förskolor i andra nordiska länder?

Vänskap & relationer

Det här samtalet handlar om att prata med barnen om vänskap och relationer. Du som pedagog får gärna komma på ett verkligt exempel från er förskola där något eller några av barnen har varit särskilt kamratliga och omtänksamma mot varandra. Berätta om situationen och samtala med barnen kring vad det var som gjorde att det blev så bra. Resonera vidare och låt barnen komma på fem saker som man kan göra för att visa vänskap. Hur gör man om man vill vara en bra kompis?

Förslag på lekfulla inslag:

- Låt barnen komma på rörelser eller tecken som symboliserar hur man är en bra kompis
- Låt barnen göra en gemensam dans med sina rörelser till musik

Hållbar livsstil

Samtala med barnen om små och stora saker som man kan göra i sin vardag som bra för djur och natur. Ställ exempelvis frågan till barnen: Kan ni komma på några saker man kan göra som är bra för naturen? Låt barnen komma på tre saker som förskolan gör som är bra för naturen. Prata om på vilket sätt det är bra.

Låt barnen fundera och prata med varandra:

- Kan ni komma på saker som går bra att dela med varandra istället för att alla måste ha varsin? Exempelvis kan man ju låna böcker på biblioteket. Finns det fler saker som man skulle kunna dela eller låna?
- Är det någon av barnen som har något exempel på saker som de delar i sin vardag?

1

Vår förskola!

Kreativt skapande

Som ett sista steg i detta moment får barnen i uppdrag att göra en gemensam symbol för er förskola. Symbolen kan vara ett emblem, en flagga, ett collage eller någonting annat kreativt. Samtala med barnen för att hitta exempel på vad som kan symbolisera er förskola. Finns det någonting speciellt som ni skulle vilja synliggöra på er symbol? Det kan exempelvis vara någonting som är känt från platsen där er förskola ligger, kanske någon av de tecken som ni tillsammans tog fram som symboliserar god vänskap, eller någonting helt annat som barnen tycker om.

Gör så här!

1. Kom överens om vad ni önskar göra för symbol och använd lämpligt material som finns på er förskola.
2. Dokumentera! Ta en bild på förskolan symbol. Skicka bilden till utveckla@norden.se med ämnesraden "Vår förskola - [namn på förskola]". Barnen får sedan ta del av varandras bidrag i ett nordist paket.

Mål från Lpfö 2018, 2.2: Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära
- förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans
- förståelse för hur människors olika val i vardagen kan bidra till en hållbar utveckling.

Tips innan ni börjar!

- Fundera på hur du som pedagog kan förbereda barngruppen för samtalet på bästa sätt. Att läsa artiklarna "Trygghet har flera dimensioner" och "Låt barnen ta plats i samtalen" kan fungera som inspiration för dig som pedagog. Du kan också läsa mer om metoden på <https://www.dialogpaus.fi/> (tillgängligt på svenska, finska och engelska).
- Att använda en talarpinne kan vara ett bra sätt för att fördela ordet i samtalet. Fundera på ifall ni redan har skapat någonting tillsammans som skulle fungera bra som talarpinne eller ifall detta kan vara ett roligt inslag för barnen inför samtalet.
- Om ni är fler än tio barn kan det vara bra att dela upp samtalet i fler grupper.

Dialogpaus - samtal om trygghet

Detta moment är inspirerat av samtalsmetoden Dialogpaus och är utformat med syfte att ge tid för genuina samtal där barn får utveckla sin interaktionsförmåga. Momentet passar för ungefär 5-10 deltagare. Om ni är fler än så kan ni dela upp er i flera grupper. Målet är att skapa ett snällt och bra samtal med en pedagog som tydligt leder samtalet med förberedda frågor. Temat för samtalet i detta moment är trygghet, men det går lika bra att byta ut ämnet till andra områden eller teman som ni redan jobbar med på förskolan.

Samtalets regler!

1. Lyssna noga på den som pratar
2. Avbryt inte när någon annan pratar
3. Prata bara när du har talarpinnen

Gör såhär!

1. Sätt er i en cirkel så att alla barn kan se varandra.
2. Gå igenom samtalets regler. På nästa sida finns en översikt av reglerna med symboler. Det går bra att skriva ut denna sidan och sätta upp så att barnen kan se reglerna under samtalet.
3. Berätta att ni ska använda en talarpinne för att fördela ordet. Som pedagog kan det vara smart att skriva upp vilken ordning som barnen räcker upp handen för att komma ihåg vilken ordning som personerna ska tala. Ibland kan man behöva frångå ordningen för att släppa in någon som inte fått säga så mycket.
4. Börja ställa en av de frågor som du valt ut och låt barnen ta ordet genom att räkka upp handen. Om ingen räcker upp handen kan du uppmuntra en utvald deltagare att dela med sig av sina tankar. Styr samtalet så gott du kan genom att ställa nyfikna följdfrågor. Fokusera på att ställa frågor som börjar med "hur" istället för "varför". Målet är att få fram barnens personliga erfarenheter och upplevelser. En fråga som är bra att ställa är "När xx säger detta, vad väcker det för känslor hos er andra?"
5. Avrunda samtalet med att tacka alla barn för att de deltagit och delat med sig av sina tankar.

Frågebatteri om trygghet

1. Vad tänker du när du hör ordet trygg?
2. Hur känns det (i din kropp) när du känner dig trygg?
3. Kan du berätta om ett minne när du känt dig trygg? Vad tror du fick dig att känna så?
4. Vad tror du att du kan göra för att andra barn på förskolan ska känna sig trygga?

Mål från Lpfö 2018, 2.3: Barns delaktighet och inflytande

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- intresse för och förmåga att uttrycka tankar och åsikter så att de kan påverka sin situation,
- förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan, och
- förståelse för demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem.

Samtalets regler!

1. Lyssna noga på den som pratar
2. Avbryt inte när någon annan pratar
3. Prata bara när du har talarpinnen

1.

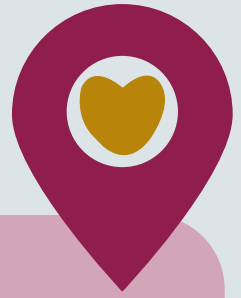

2.

3.

Tips innan ni börjar!

- Lägg mycket krut på att få till ett bra gruppsamtal innan ni börjar teckna. Det kan hjälpa barnen att bli mer kreativa!

Favoritplatsen

Barnen får individuellt möjlighet att dela med sig av sina tankar och beskrivningar av sin plats i Norden genom konstnärligt skapande. Barnen får i uppdrag att måla och berätta om den plats där de bor. Det kan vara det egna hemmet, förskolan eller en favoritplats någon annanstans. Kanske finns det en plats som barnen tycker mycket om men som ingen annan har varit på? Barnen väljer själva vad de vill rita.

Gör såhär!

1. Börja med att samtala i en stor grupp eller i mindre grupper. Låt barnen berätta om en favoritplats som de gillar att vara på. Målet med samtalet är att väcka fantasin hos varandra. Även i detta moment kan det fungera bra att ha en talarpinne. Ni som pedagoger får gärna hjälpa till att föra samtalet vidare genom att ställa följdfrågor.
2. Låt barnen individuellt måla, rita eller på annat sätt gestalta sin plats.
3. Ta bilder på barnens bidrag. Skicka sedan bilderna till utveckla@norden.se med ämnesraden "Min plats i Norden - [namn på förskola]". Bilderna samlas in och barnen får sedan ta del av varandras bidrag i ett nordiskt paket.

Mål från Lpfö 2018, 2.2: Omsorg, utveckling och lärande

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa
- självständighet och tillit till sig egen förmåga
- Nyfikenhet, kreativitet och lust att leka och lära.

Om Föreningen Norden

Föreningen Norden är en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation som sedan 1919 arbetar för att främja och stärka samarbete och samhörighet i Norden och med dess omvärld. Vår vision är ett öppet, demokratiskt, samverkande och hållbart Norden som utvecklas för framtiden – av oss tillsammans.

Vi skapar möten och möjliggör dialog och samarbeten mellan människor och över gränser i hela Norden. Vår verksamhet är öppen för alla. Vår verksamhet bedrivs lokalt, regionalt, nationellt och transnationellt i Norden och i Östersjöregionen.

Läs gärna mer på norden.se eller kontakta oss på info@norden.se

Stort tack för ert engagemang!

Föreningen Norden Sverige, 2024.

